

УДК 343.126

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.21>**М. А. Макаров**доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

РІШЕННЯ СЛІДЧОГО СУДДІ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Статтю присвячено дослідженню окремих проблемних аспектів, які виникають при прийнятті слідчим суддею рішень про застосування запобіжних заходів. Відмічається, що особливістю застосування запобіжних заходів є те, що фактично запобіжний захід обирається до особи, яка не визнана у встановленому законом порядку винуватою у вчиненні кримінального правопорушення. До підозрюваного/обвинуваченого застосовується примус лише на підставі підозри у вчиненні кримінального правопорушення. Підкреслюється, що підхід до обрання запобіжних заходів має бути ретельно виваженим, а процедура застосування слідчим суддею запобіжних заходів має бути деталізованою. Правильне розуміння уповноваженими службовими особами мети та підстав застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні є ключовими для прийняття законного та виваженого рішення у конкретному випадку. Підтримуються позиції вчених, які вважають, що обґрунтована підозра у вчиненні особою кримінального правопорушення» як одна із складових підстави застосування запобіжного заходу збігається з поняттям «достатність доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення» як підстави для повідомлення про підозру. Обґрунтовується необхідність внесення пропозицій до кримінального процесуального закону у частині правової регламентації розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за обов'язковою участю захисника. Крім того, потребує законодавчого удосконалення нормативне положення щодо процесуального становища потерпілого в частині того, що потерпілий має право під час досудового розслідування приймати участь у судовому засіданні при розгляді клопотання про застосування щодо підозрюваного запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та оскаржувати ухвалу слідчого судді про відмову у обранні цього заходу.

Ключові слова: слідчий суддя, судовий контроль, підозрюваний, запобіжний захід, захист прав.

Постановка проблеми. У системі заходів забезпечення кримінального провадження важливе місце займають запобіжні заходи. Їх загальний перелік наведений у ч. 1 ст. 176 КПК у порядку збільшення їх суворості: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою. Даний перелік запобіжних заходів слід вважати «класичним». В окремих випадках, передбачених кримінальним процесуальним законом, даний перелік є дещо розширеним. Особливістю застосування запобіжних заходів є те, що фактично запобіжний захід обирається до особи, яка не визнана у встановленому законом порядку винуватою у вчиненні кримінального правопорушення. Таким чином, до підозрюваного/обвинуваченого застосовується примус лише на підставі підозри у вчиненні криміналь-

ного правопорушення. Отже, підхід до обрання запобіжного заходу має бути ретельно виваженим, а процедура застосування слідчим суддею запобіжного заходу має бути деталізованою. Порядок прийняття рішення про застосування слідчим суддею, судом запобіжних заходів є недосконалим та потребує відповідних змін та доповнень до кримінального процесуального закону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань щодо застосування запобіжних заходів у кримінальному процесі приділяли увагу такі вчені: І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, С.В. Давиденко, Л.М. Лобойко, І.С. Макаренко, О.В. Мироненко, Л.Д. Удалова, В.І. Фаринник, О.В. Швидкова, О.Г. Шило, та інші. За наявності значної кількості наукових праць, недостатньо уваги було

приділено дослідженню проблемних питань які стосуються порядку продовження строку дії запобіжного заходу, учасників розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу та інших аспектів.

Метою статті є дослідження проблемних питань, які виникають при прийнятті рішення слідчим суддею про застосування запобіжних заходів.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ч. 4 ст. 176 КПК України, запобіжні заходи застосовуються під час досудового розслідування слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або за клопотанням прокурора. Те, що прийняття цього рішення законодавець відніс до виключної компетенції слідчого судді, науковці пояснюють «високою цінністю прав і свобод людини, яка викликає необхідність впровадження особливої процедури, що містить гарантії, які унеможливають їх безпідставне обмеження під час здійснення кримінального провадження. Сама така процедура утворює зміст окремого судового провадження щодо забезпечення судом законності обмеження конституційних прав і свобод людини під час досудового розслідування» [1, с. 220-226]. Сформулювавши правило про обрання запобіжних заходів лише представниками судової гілки влади, «законодавець зробив суттєвий крок щодо приведення національного законодавства у відповідність до європейського стандарту, згідно з яким повноваження щодо застосування примусових заходів у кримінальному провадженні надаються винятково суду. Даний стандарт обумовлений існуванням у кримінальному процесі принципу змагальності, за яким застосування однією стороною до іншої примусових заходів є алогічним» [2, с. 399].

Відповідно до ч. 1 ст. 177 КПК України, метою застосування запобіжного заходу є забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам: переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється.

У ч. 2 ст. 177 КПК України чітко визначена підстава застосування запобіжного заходу – наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді вважати, що підозрюваний може здійснити дії, передбачені ч. 1 даної статті.

Підозра у вчиненні кримінального правопорушення, вказані ризики є результатом оцінної діяльності слідчого, прокурора, слідчого судді. Ці обставини мають ґрунтуватися на фактичних даних, що містяться в матеріалах кримінального провадження [3, с. 73]. Слід погодитися твердженням О.В. Швидкової, що «обґрунтована підозра у вчиненні особою кримінального правопорушення» як одна із складових підстави застосування запобіжного заходу збігається з поняттям «достатність доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення» як підстави для повідомлення про підозру» [4, с. 348].

На практиці поширеними є випадки відмов слідчих суддів у задоволенні клопотань про застосування запобіжних заходів через «необґрунтованість підозри». «Остання розкривається не лише через оцінку фактичних даних, покладених в їх основу на предмет допустимості та достатності, але й аналізу способу вручення повідомлення особі про підозру» [5, с. 15].

По суті запобіжні заходи застосовуються тоді, коли особа ще не визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення і відповідно до принципу презумпції невинуватості вважається невинуватою. Тому ця особливість їх правової природи покладає на органи досудового розслідування, прокурора, слідчого суддю надзвичайну відповідальність за правильне розуміння мети та підстав застосування запобіжного заходу у кожній конкретній ситуації та потребує зваженості при прийнятті рішення з цього питання [6, с. 70].

При наявності підстави, передбаченої ч. 2 ст. 177 КПК України, слідчий за погодженням з прокурором чи прокурор ініціюють застосування запобіжного заходу. Без позитивного волевиявлення прокурора щодо необхідності його застосування, оформленого у вигляді клопотання встановленої форми, складеного або затвердженого прокурором, слідчий суддя не має права розглянути та вирішити це питання [7, с. 341]. Отже, прокурор є ключовим ініціатором застосування запобіжного заходу, визначаючи його вид та зміст зобов'язань, які він передбачає [8, с. 59-60].

Отримавши клопотання, слідчий суддя повинен перевірити його відповідність вимогам ст. 184 КПК України, а також своєчасність надання підозрюваному копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується застосування запобіжного заходу. У випадку недотримання слідчим, прокурором вимог цієї статті слідчий суддя має розглянути це клопотання та відмовити у його задоволенні. Такими є роз'яснення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі ВССУ), надані у п. 5 Інформаційного листа від 4 квітня 2013 р. № 511-550/0/4-13 [9, с. 157-173]. На наш погляд, дане питання має регулювати ст. 194 КПК України, яку слід доповнити таким положенням: «Встановивши, що клопотання про застосування запобіжного заходу подано без додержання вимог статті 184 цього Кодексу, слідчий суддя відмовляє у його задоволенні та повертає прокурору, про що постановляє ухвалу».

Строки розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу визначає ст. 186 КПК України. Це клопотання розглядається слідчим суддею невідкладно, але не пізніше сімдесяти двох годин з моменту фактичного затримання підозрюваного або з моменту надходження до суду клопотання, якщо підозрюваний перебуває на свободі.

На практиці поширеними є випадки, коли клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту надходять до суду безпосередньо перед закінченням встановленого законом строку, що позбавляє слідчих суддів можливості ретельно вивчити відповідні матеріали, перевірити наявність підстав для його обрання [10, с. 157].

Процедура розгляду слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу визначена ст. 193 КПК України, у ч. 1 якої вказано, що такий розгляд здійснюється за участю прокурора, підозрюваного, його захисника, крім випадків, передбачених ч. 6 цієї статті.

Участь прокурора є обов'язковою під час розгляду слідчим суддею цього клопотання. Мета його участі полягає у доведенні необхідності застосування відповідного запобіжного заходу, що жоден із більш м'яких заходів не може гарантувати виконання підозрюваним покладених на нього процесуальних обов'язків.

Обов'язковою є участь підозрюваного при розгляді слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу. Вимога особистої присутності підозрюваного при вирішенні цього

питання має на меті забезпечення йому можливості постати перед слідчим суддею та «надати особисті пояснення щодо предмета судового розгляду та у такий спосіб здійснити захист своїх прав і законних інтересів» [11, с. 306].

Участь захисника у судовому розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу не є обов'язковою, крім випадків, передбачених ч. 1 ст. 49, ст. 52 КПК України. Під час дії КПК 1960 р. участь захисника також не була обов'язковою при розгляді судом подання про застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. Така позиція законодавця викликала обґрунтовану критику з боку науковців. Більшість із них були однастайні у поглядах на цю проблему: з метою забезпечення дії принципу змагальності, враховуючи, що в цьому судовому засіданні бере участь прокурор, у ньому в обов'язковому порядку має брати участь і захисник [12, с. 42; 13, с. 85; 14, с. 154]. З цією аргументацією слід погодитися. На наш погляд, ч. 1 ст. 193 чинного КПК України необхідно доповнити положенням, що розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою здійснюється за обов'язковою участю захисника. Крім того, відповідні доповнення потрібно внести до ч. 2 ст. 52 КПК України.

Під час розгляду клопотання про застосування запобіжних заходів у вигляді застави або особистої поруки у судовому засіданні, як слушно зазначає Г.М. Гапотченко, «обов'язково повинні бути присутніми заставодавець та поручитель. У такому разі слідчий суддя з урахуванням розгляду наданих доказів (у тому числі відомостей стосовно особи заставодавця чи поручителя) та безпосереднього спілкування з ними, зможе визначити чи заслуговують вони на довіру, як того вимагає законодавець» [15, с. 202].

Частина 5 ст. 193 КПК України визначає, що будь-які твердження чи заяви підозрюваного, зроблені під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу, не можуть бути використані на доведення його винуватості у кримінальному правопорушенні, у вчиненні якого він підозрюється. Закріплення цієї норми у даній статті пояснюється тим, що предметом судового розгляду є виключно обставини, які стосуються вирішення питання про застосування запобіжного заходу. Під час цього судового засідання слідчий суддя немає права розглядати ті питання, які суд повинен вирішувати при проведенні судового розгляду. Тому

обговорення ним питання про винуватість підозрюваного, щодо якого надійшло клопотання, є неприпустимим.

Вбачається, що недоліком нормативного регулювання є те, що законодавець не передбачив участь потерпілого під час розгляду слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Так, наприклад, С.В. Давиденко вважає, що існує потреба у наданні потерпілому права брати участь у судових засіданнях, в яких розглядається питання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, про продовження строку його дії, а також права наводити свої доводи в обґрунтування перерахованих у законі підстав, умов і обставин для обрання цього заходу з метою доказування факту реальної загрози, яка надходить від підозрюваного або його оточення [16, с. 196].

Нами підтримується ця пропозиція. Вважаємо доцільним доповнити: ч. 2 ст. 56 КПК України пунктом, що потерпілий має право під час досудового розслідування приймати участь у судовому засіданні при розгляді клопотання про застосування щодо підозрюваного запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та оскаржувати ухвалу слідчого судді про відмову у обранні цього заходу; ч. 1 ст. 193 КПК України положенням, що розгляд клопотання про застосування такого запобіжного заходу здійснюється за участю потерпілого, якщо він прибув у судові засідання.

У юридичній літературі висловлена думка, що немає необхідності у тому, щоб доводити обставину, передбачену п. 3 ч. 1 ст. 194 КПК України. Слідчий «зобов'язаний обґрунтувати неможливість запобігти ризикам, зазначеним у клопотанні, шляхом застосування інших більш м'яких запобіжних заходів. З точки зору здорової логіки, якщо слідчий клопоче про обрання певного запобіжного заходу, то він повинен навести доводи й докази необхідності застосування саме цього запобіжного заходу, а не доводити відсутність підстав для застосування інших запобіжних заходів. Тому ця додаткова вимога закону суперечить не лише правилам логіки, а й меті та змісту такого засобу судового контролю, як обрання конкретного запобіжного заходу» [17, с. 12].

З цією думкою важко погодитися, якщо йдеться про подання на розгляд слідчого судді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Визначення цього заходу як виняткового (ч. 1 ст. 183

КПК України) означає, що у кожному разі необхідно доводити неможливість обмежитися обранням більш м'якого запобіжного заходу для забезпечення належної поведінки підозрюваного та виконання ним процесуальних обов'язків.

В узагальненні судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження акцентується увага на тому, що обмеження розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою лише наведенням переліку законодавчих (стандартних) підстав для його застосування без встановлення їх наявності та обґрунтованості до конкретної особи є порушенням вимог п. 4 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Рішення ЄСПЛ від 10 лютого 2011 р. у справі «Харченко проти України») [18].

При обранні запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою, слідчий суддя може покласти на підозрюваного один або кілька обов'язків, а саме: прибувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю; не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду; повідомити слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи; утримуватися від спілкування з будь-якою особою, визначеною слідчим суддею, або спілкуватися з нею із дотриманням умов, визначених слідчим суддею; не відвідувати місця, визначені слідчим суддею; пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності; докласти зусиль до пошуку роботи або навчання; здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну; носити електронний засіб контролю.

Відповідно до ч. 6 ст. 194 КПК України, ці обов'язки можуть бути покладені на підозрюваного на строк не більше двох місяців. У разі необхідності цей строк може бути продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України. Після закінчення строку, в тому числі продовженого, на який на підозрюваного були покладені відповідні обов'язки, ухвала про застосування запобіжного заходу в цій частині припиняє свою дію і обов'язки скасовуються.

Ще одна вимога щодо застосування запобіжних заходів міститься у ч. 8 ст. 194 КПК України.

До підозрюваного у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу понад три тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян, може бути застосовано запобіжний захід лише у вигляді застави або тримання під вартою. Варто звернути увагу, що редакція ч. 8 ст. 194 КПК викликає заперечення. Нами поділяється думка В.І. Фаринник, що «зазначена норма потребує змін, оскільки не завжди особи мають можливість внести заставу, а тримання під вартою є занадто суворим і не відповідає тяжкості злочину» [19, с. 140].

Якщо слідчий суддя постановив ухвалу про обрання запобіжного заходу відносно осіб, щодо яких відповідно до глави 37 КПК України здійснюється особливий порядок кримінального провадження, то він, виконуючи вимоги ст. 483 КПК України, зобов'язаний про застосування цього заходу повідомити: 1) щодо адвокатів - відповідні органи адвокатського самоврядування; 2) щодо інших категорій осіб, передбачених ст. 480 КПК України, - органи і службових осіб, які їх обрали або призначили чи відповідають за заміщення їхніх посад.

Недостатньо лише інформувати державні та інші органи чи службових осіб про прийняте рішення. Нами поділяється висловлена у юридичній літературі пропозиція доповнити п. 1 ч. 1 ст. 483 КПК України, п. 12 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» положенням, що слідчий суддя зобов'язаний направити відповідному органу адвокатського самоврядування копію ухвали про застосування щодо адвоката запобіжного заходу [20, с. 80]. Також доцільно внести до п. 2 ч. 1 ст. 483 КПК України доповнення, що у випадку постановлення ухвали про застосування запобіжного заходу щодо інших категорій осіб, передбачених ст. 480 КПК України, слідчий суддя має направити її копію органам і службовим особам, які їх обрали або призначили чи відповідають за заміщення їхніх посад.

Слідчий суддя також уповноважений продовжувати строк тримання підозрюваного під вартою. У чч. 4, 5 ст. 199 КПК України вказано, що слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про продовження строку тримання під вартою до закінчення строку дії попередньої ухвали згідно з правилами, передбаченими для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу. Слідчий суддя зобов'язаний відмовити у продовженні цього строку, якщо прокурор, слідчий не доведе, що обставини, зазначені у ч. 3 ст. 199 КПК України, виправдо-

вують подальше тримання підозрюваного під вартою. На необхідність належного правового обґрунтування при вирішенні питання про продовження строку тримання особи під вартою звертається увага у Рішенні ЄСПЛ «Подвезько проти України» від 12 лютого 2015 р.

Слушно зазначають С.Л. Шаренко та О.Г. Шило, що встановлений КПК України порядок продовження строку тримання під вартою «не є досконалим, оскільки містить певні прогалини та правові конструкції, які надають можливість неоднозначного їх тлумачення, що призводить до неоднакової судової практики та, безумовно, не забезпечує у достатній мірі правову визначеність в даному питанні» [21, с. 51].

На наш погляд, недоліком ч. 1 ст. 199 КПК України є те, що у ній не зазначено, за скільки днів до закінчення дії попередньої ухвали слідчого судді про тримання під вартою слідчий повинен подати прокурору для погодження клопотання про продовження строку такого тримання.

Законодавець не визначає, як повинен реагувати слідчий суддя, якщо клопотання про продовження строку тримання під вартою подано пізніше ніж за п'ять днів до закінчення дії попередньої ухвали про тримання під вартою. Роз'яснення надані у п. 18 Інформаційного листа ВССУ від 4 квітня 2013р. № 511-550/0/4-13. Це клопотання вважається таким, що подано із порушенням строку. Слідчий суддя у такому випадку, приймаючи клопотання до розгляду, зобов'язаний ініціювати питання про відповідальність слідчого, прокурора, який порушив процесуальний строк, перед органами, які уповноважені притягати його до дисциплінарної відповідальності (наприклад, перед прокурором вищого рівня).

Згідно з ч. 6 ст. 181 КПК України, у порядку, передбаченому ст. 199 цього Кодексу, слідчим суддею за клопотанням прокурора також приймається рішення про продовження строку тримання підозрюваного під домашнім арештом у межах строку досудового розслідування. Сукупний строк не може перевищувати шести місяців. По закінченню цього строку ухвала про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту припиняє свою дію і запобіжний захід вважається скасованим. Зі змісту ч. 1 ст. 199 КПК України, до якої відсилає ч. 6 ст. 181 цього Кодексу, випливає, що вказане клопотання прокурор, слідчий за погодженням з прокурором, зобов'язаний подати не пізніше ніж за п'ять днів до закінчення дії попередньої

ухвали про тримання підозрюваного під домашнім арештом.

Оскільки це питання врегульовано законодавцем, то уявляється, що немає сенсу у реалізації пропозиції про доцільність передбачити у КПК України, за аналогією з ч. 1 ст. 199 цього Кодексу, вимогу щодо подання клопотання про продовження терміну домашнього арешту за п'ять днів до закінчення дії попередньої ухвали [22, с. 60].

Рішення про зміну запобіжного заходу приймається слідчим суддею у порядку, передбаченому ст.ст. 200, 201 КПК України. Право ініціювати розгляд даного питання надано слідчому за погодженням з прокурором, прокурору, а також підозрюваному та його захиснику. Однак, у ст. 200 КПК України не визначений порядок розгляду слідчим суддею клопотання прокурора, слідчого про зміну запобіжного заходу. Тому нами поділяється висловлена у юридичній літературі пропозиція доповнити цю статтю нормою про обов'язок слідчого судді розглянути таке клопотання протягом трьох днів з дня його одержання згідно з правилами, передбаченими для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу [23, с. 53].

Висновки. Підтримуємо позиції вчених, які вважають, що обґрунтована підозра у вчиненні особою кримінального правопорушення» як одна із складових підстави застосування запобіжного заходу збігається з поняттям «достатність доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення» як підстави для повідомлення про підозру.

Зміст ч. 1 ст. 193 КПК України необхідно доповнити положенням, що розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою здійснюється за обов'язковою участю захисника. Крім того, відповідні доповнення потрібно внести до ч. 2 ст. 52 КПК України.

Вважаємо доцільним доповнити: ч. 2 ст. 56 КПК України пунктом, що потерпілий має право під час досудового розслідування приймати участь у судовому засіданні при розгляді клопотання про застосування щодо підозрюваного запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та оскаржувати ухвалу слідчого судді про відмову у обранні цього заходу; ч. 1 ст. 193 КПК України положенням, що розгляд клопотання про застосування такого запобіжного заходу здійснюється за участю потерпілого, якщо він прибув у судове засідання.

Список використаних джерел:

1. Грошевий Ю.М., Шило О.Г. Підстави обрання запобіжних заходів за новим КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. №1. С.220-226.
2. Лобойко Л.М. Загальні правила застосування запобіжних заходів за новим КПК України. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики*: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю з дня народження професора М.В. Салтевського (м. Одеса, 2 листопада 2012 року). Одеса: Фенікс, 2012. С.399-401.
3. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Підстави застосування запобіжних заходів. *Кримінальний процесуальний кодекс України: перші проблеми та здобутки*: матеріали круглого столу 20 листопада 2013 р. Запоріжжя: КПУ, 2013. С.72-74.
4. Швидкова О.В. Обґрунтована підозра як підстава для застосування запобіжних заходів. *Докази і доказування за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (до 75-річчя з дня народження доктора юридичних наук, професора Михайла Макаровича Михеєнка)*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 6-7 грудня 2012 р., м. Київ. Х.: Видавець Строков Д.В., 2013. С. 347-348.
5. Комарницька О. Процесуальне керівництво прокурором досудовим розслідуванням у випадку нікчемності повідомлення особі про підозру. *Юридичний вісник України*. 2017. № 3. С.14-15.
6. Мироненко О.В. Мета і підстави застосування запобіжних заходів за новим КПК України. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. № 1. С.70-76.
7. Гультай П.М. Роль прокурора в механізмі застосування запобіжних заходів у досудовому кримінальному провадженні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С.338-342.
8. Лапкін А. Забезпечення прокурором законності застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 58-63.
9. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 р. №511-550/0/4-13. *Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи*. К.: Юрінком Інтер, 2013. С. 157-174.
10. Макаренко І.С. Діяльність слідчого судді під час обрання запобіжних заходів. *Право і суспільство*. 2013. № 5. С.155-160.

11. Кримінальний процес: підручник / [Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін.]; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. Х.: Право, 2013. 824 с.
12. Дядечко К.І. Участь захисника при обранні запобіжного заходу взяття під варту. *Проблеми застосування заходів кримінально-процесуального примусу під час досудового провадження: матеріали круглого столу* (Дніпропетровськ, 22 листоп. 2011 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. С. 40-42.
13. Яновська О.Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: [моногр.]. К.: Прецедент, 2011. 303 с.
14. Гловацький І.Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі: [навч. посіб.]. К.: Атіка, 2003. 352 с.
15. Гапотченко Г.М. Актуальні питання застосування особистої поруки за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Актуальні проблеми застосування нового кримінального процесуального законодавства України та тенденції розвитку криміналістики на сучасному етапі*: м-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 5 жовтня 2012 р.) / МВС України; Харк. нац. ун-т внутр. справ; Кримінологічна асоціація України. Х.: ХНУВС, 2012. С. 198-204.
16. Давиденко С.В. Особливості процесуального положення потерпілого при застосуванні запобіжних заходів. *Право і суспільство*. 2015. № 3. С. 194-201.
17. Задорожний В. Новий КПК: питань усе більше. Чи потрібен слідчий суддя, або прикладні проблеми судового контролю. *Юридичний вісник України*. 2015. № 12. С. 12.
18. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження. *Юридичний вісник України*. 17-23 березня 2017 р. № 11. Інформаційно-правовий банк. С. 1-15.
19. Фаринник В.І. Заходи забезпечення кримінального провадження у новому кримінальному процесуальному законодавстві: сутність та класифікація. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 133-142.
20. Савицька С. Особливості затримання адвоката та застосування до нього запобіжного заходу. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 12. С. 77-81.
21. Шаренко С.Л., Шило О.Г. Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою: проблеми правового регулювання. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 1. С. 50-57.
22. Павлюк П. Домашній арешт: поняття, правове регулювання та перспективи удосконалення. *Вісник прокуратури*. 2013. № 12. С. 50-60.
23. Удалова Л.Д., Савицький Д.О., Рожнова В.В., Ільєва Т.Г. Функція судового контролю у кримінальному процесі: [моногр.]. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 176 с.

Makarov M. A. Decision of the investigating judge on the application of preventive measures: certain problem aspects

The article is devoted to the study of certain problematic aspects that arise when the investigating judge makes decisions on the application of preventive measures. It is noted that the peculiarity of the application of preventive measures is that, in fact, a preventive measure is chosen for a person who has not been found guilty of a criminal offense in accordance with the procedure established by law. Coercion is applied to the suspect/accused only on the basis of suspicion of committing a criminal offense. It is emphasized that the approach to the selection of preventive measures should be carefully balanced, and the procedure for the application of preventive measures by the investigating judge should be detailed. Correct understanding by authorized officials of the purpose and grounds for applying preventive measures in criminal proceedings is key to making a legal and balanced decision in a specific case. The positions of scientists are supported, who believe that "reasonable suspicion of a person committing a criminal offense" as one of the grounds for applying a preventive measure coincides with the concept of "sufficiency of evidence to suspect a person of committing a criminal offense" as a basis for reporting suspicion. The need to make proposals to the criminal procedural law in the part of the legal regulation of the consideration of a petition for the application of a preventive measure in the form of detention with the mandatory participation of a defense attorney is substantiated. In addition, the normative provision regarding the procedural position of the victim needs legislative improvement in the sense that the victim has the right during the pre-trial investigation to participate in the court hearing when considering the petition for the application of a preventive measure in the form of detention on the suspect and to appeal the ruling of the investigating judge on refusal in choosing this measure.

Key words: *investigative judge, judicial control, suspect, preventive measure, protection of rights.*